

Obsah

Úvod : Na nové cesty. Poděkování učitelům.	3
Předmluva: Oč jde?	5
 Díl I.: Princip, východiska, jevy lásky	
1. Princip láska	9
1.1. FILOZOFIE A TEOLOGIE O LÁSCĚ	9
1.1.1. Výraz a pojem lásky	9
1.1.2. Univerzální princip	9
1.1.3. ERÓS	10
1.1.4. Láska přijímající a dávající	10
1.1.5. Láska a rozum	10
1.1.6. ERÓS a AGAPÉ	11
1.2. BIBLICKÉ ZÁKLADY TEOLOGIE LÁSKY	12
1.2.1. Chanan a Chesed ve Starém zákoně	12
1.2.1.1. Projevy Hospodinovy lásky	12
1.2.1.2. Básnické zosobnění	12
1.2.1.3. Služebník Jahvův	13
1.2.1.4. Významy eschatologické	13
1.2.2. Agapé a Charis v Novém zákoně	13
1.2.2.1. Ježíšovo první přikázání	13
1.2.2.2. Ježíš zosobněná láska	14

1.2.2.3. CHARIS u Pavla	14
1.2.2.4. AGAPÉ u Jana	16

2. Východiska 19

2.1. ZJEVENÍ HOREBSKÉ: "JÁ JSEM, KTERÝ JSEM" (EX 3,14)	19
2.2. "BŮH JE LÁSKA" (1 JAN 4,16)	20
2.2.1. Víra v Ježíše Krista, Božího Syna	20
2.2.2. Projevy Boží lásky	21
2.2.3. Láska bratrská	22
2.3. "MILOST NAŠEHO PÁNA JEŽÍŠE KRISTA A LÁSKA OTCOVA A SPOLEČENSTVÍ SVATÉHO DUCHA" (2 KOR 13,13)	23
2.3.1. Láska Otcova a Kristova	23
2.3.2. Společenství svatého Ducha	24

3. Jevy a kategorie Agapé 25

3.1. OTEVŘENOST	26
3.2. OČEKÁVÁNÍ	27
3.3. BLÍZKOST	27
3.4. PŘÍTOMNOST	28
3.5. SETKÁNÍ	29
3.6. SEBESDÍLENÍ	30
3.7. ÚČAST	32
3.8. MILOSRDENSTVÍ	33
3.9. SPOLEČENSTVÍ	36
3.10. JEDNOTA	38
3.11. PLNOST	40

3.2.2.2. Koncil v EFEZU (431)	346
3.2.2.3. Koncil v CHALKEDONU (451)	346
3.2.2.4. Přehled závažných a závazných pravd o Kristu	349
3.3. HLEDÁNÍ KRISTA V DĚJINÁCH	352
3.3.1. Tajemství Kristovo a tajemství Kristova života	352
3.3.2. Kristův předobraz v duchovnosti křesťanského starověku, středověku a novověku	353
3.3.3. Novější christologie	355
3.3.4. Z novější christologie protestantské	360
3.3.5. Kristus v umění výtvarném a písemnictví	361
3.3.5.1. Kristův obraz v umění starokřesťanském	363
3.3.5.2. Kristův obraz v umění 6. - 12. stol.	366
3.3.5.3. Obraz Kristův v umění gotickém	368
3.3.5.4. Kristův obraz v renesanci, manýrismu a baroku	374
3.3.5.5. Kristův obraz ve výtvarném umění 19. a 20. stol. ..	377
3.3.5.6. Kristův obraz v literatuře 20. stol.	380
3.4. TEOLOGICKÝ VÝKLAD	384
3.4.1. Metodologické úvahy o christologii dnes	384
3.4.2. Pohled zpět	385
3.4.3. Kristus dnes, zítra a na věky	386
3.4.4. Princip, osoby, Logos a princip láska	388
3.4.5. Kenotická láska	390
3.4.5.1. "Bůh poslal svého Syna narozeného z ženy"(Gal 4,4)	390
3.4.5.2. "Divili se slovům milosti" (Lk 4,22)	392
3.4.5.3. Ejhle člověk - Ejhle Bůh!	392
3.4.6. Kristův Duch	399
3.4.7. DODATEK: Jak správně mluvit o Kristu. (Communicatio idiomatum)	402

Díl II.: O víře, Božím sebesdílení a paměti církve

Úvod	45
1. O víře	47
1.1. VÍRA LIDSKÁ	49
1.2. VÍRA NÁBOŽENSKÁ	49
1.3. VÍRA KŘEŠŤANSKÁ	50
1.4. VÍRA V PÍSMĚ SVATÉM	50
1.4.1. Víra podle Starého zákona	50
1.4.2. Víra podle Nového zákona	52
1.4.2.1. Synoptici: Ježíš přináší víru	52
1.4.2.2. Pavel: "Spravedlnost, která je z víry v Krista"(Flp 3,9)	54
1.4.2.3. Jan: Víra je světlo, život a láska	55
1.5. Z DĚJIN TEOLOGIE VÍRY	57
1.6. MAGISTERIUM O VÍŘE	58
1.7. TEOLOGICKÝ VÝKLAD O VÍŘE	58
1.7.1. Předpoklady víry	59
1.7.2. Víra osobní, víra - pravda	59
1.7.3. Potřeba víry	61
1.7.4. Jistota víry	62
1.7.5. Katolická víra a vědecké myšlení	63
1.7.6. Víra a láska	71
1.7.7. Ekumenické srovnání	74
2. O Božím sebesdílení	77
2.1. ZJEVENÍ V PÍSMĚ	77
2.1.1. Zjevení jako počátek	78
2.1.2. Zjevení jako zaslíbení	78
2.1.3. Zjevení jako splnění	78
2.1.4. Zjevení jako dokonání	79

2.2. UČENÍ CÍRKVE O BOŽÍM ZJEVENÍ	79
2.3. SYSTEMATICKÝ VÝKLAD O BOŽÍM ZJEVENÍ	80
3. Paměť církve. Problém tradice	83
3.1. TRADICE V PÍSMĚ	84
3.2. UČENÍ CÍRKVE O TRADICI	86
3.3. TEOLOGICKÝ VÝKLAD TRADICE	88
Závěr	93

Díl III.: Duch svatý, dar a dárce, duch lásky a pravdy

Úvod	97
1. Biblické základy	99
1.1. RÚACH VE STARÉM ZÁKONĚ	99
1.1.1. Oživující Boží dech	100
1.1.2. Van Ducha Božího	100
1.1.3. Duch Jahvův - Boží moc	101
1.1.4. Svatý Duch Boží	102
1.1.5. Duch, který mluvil skrze proroky	102
1.1.6. Duch Mesiášův	103
1.1.7. Všeobecné vylití Ducha	104
1.1.8. PNEUMA mezi SZ a NZ	105
1.2. PNEUMA V NZ	107
1.2.1. Seslání Ducha (Sk 2,1-47)	110
1.2.2. Skutky apoštolů - evangelium o Duchu svatém	110
1.2.3. Duch svatý v evangeliu Lukášově: Duch Ježíše Krista	112
1.2.4. Duch u svatého Pavla: Duch oslaveného Pána, církve a nového člověka	118
1.2.4.1. Z hloubi Ducha Galaťanům	119

1.2.4.2. Duch v církvi (1. a 2. list Korintánům)	120
1.2.4.3. Duch svatý v Kristu a v novém stvoření (list Římanům)	121
1.2.5. Duch svatý v ostatních apoštolských listech	124
1.2.6. Duch proroků v Mesiáši (evangelium Matoušovo)	126
1.2.7. Duch svatý - moc Božího Syna (evangelium Markovo)	126
1.2.8. Duch pravdy (janovské spisy)	127
2. Duch svatý v dějinách křesťanství	135
2.1. MUČEDNICTVÍ JAKO SÍLA DUCHA	135
2.2. TEOLOGIE O DUCHU SVATÉM A DUCHOVNÍ TEOLOGIE	137
2.3. LATINSKÁ TEOLOGIE	142
2.4. REFORMNÍ Hnutí v ZÁPADNÍ CÍRKVI. NOVÉ ŘÁDY	146
3. Učitelský úřad o Duchu svatém	151
3.1. II. Vatikánský sněm o Duchu svatém	152
3.1.1. Duch svatý pro celé lidstvo	153
3.1.2. Duch svatý a zjevení	153
3.1.3. Duch svatý a Tradice	153
3.1.4. Duch svatý a církve	154
3.1.5. Duch volá církve k svatosti	154
3.1.6. Misijní povolání v Duchu svatém	155
3.1.7. Duch svatý a ekumenismus	156
3.1.8. Laici, všeobecné kněžství	156
3.1.9. Obnova v Duchu svatém	157
3.1.10. Dary Ducha svatého	157
4. Teologický výklad o Duchu svatém	159
4.1. PŘÍTOMNOST DUCHA SVATÉHO	159
4.1.1. Přítomnost Ducha v Božím slově	160

4.1.2. Přítomnost Ducha ve svátostech a církvi	161
4.1.3. Přítomnost Ducha svatého ve světě a naplnění dějin	163
4.1.4. Život v Duchu a z Ducha	164
4.1.5. Modlitba v Duchu svatém	166
4.2. DUCH SVATÝ DAR A DÁRCE	167
4.2.1. Duchovní dary obecně	167
4.2.1.1. Duch svatý jako dar	167
4.2.1.2. Dárce darů	168
4.2.1.3. Duchovní dary	168
4.2.1.3.a) 1 Kor 12: dary, projevy, trvalá poslání	169
4.2.1.3.b) 1 Kor 14: Pořádek v charismatických shromážděních	171
4.2.1.3.c) Řím 12,6-8: niterná a zevní stránka duchovních darů	174
4.2.1.3.d) Ef 4,1-16: milost Kristova pro plnost Kristovu v církvi	175
4.2.1.3.e) 1 Kor 13: nejvyšší charisma: AGAPÉ láska k člověku	176
4.2.1.4. Duchovní dary v dějinách teologie	176
4.2.2. Charisma	177
4.2.2.1. Slovo - obsah - smysl	177
4.2.2.2. Charisma v dějinách církve	179
4.2.3. Teologie duchovních darů	181
4.2.3.1. Co je charisma?	181
4.2.3.2. Jednota a různost duchovních darů	183
4.2.3.3. Rozlišování duchů	184
4.2.3.4. Jevy lidské psychiky a dary Ducha	184
4.2.3.5. Charisma a svátosti	187
4.2.4. K některým darům Ducha	188
4.2.4.1. Modlitba hlasů (GLÓSSOLALIA)	188
4.2.4.2. Dar prorockví	190
4.2.4.3. Dar uzdravování	193
4.2.5. Obecná kritéria	194

4.3. OBNOVA V DUCHU SVATÉM	196
4.3.1. Obrodné hnutí v křesťanství v 16. - 20. stol.	197
4.3.1.1. Počátky reformace (až 18. st.)	197
4.3.1.2. Hnutí "probuzení" a "posvěcení" v 19. století	198
4.3.1.3. Novoletnické hnutí ve 20. stol.	200
4.3.2. Obnova nebo dotváření?	201
4.3.2.1. Jevy obnovy	201
4.3.2.2. Klady a zápory	203
4.4. KDO JE DUCH SVATÝ	205
4.4.1. Odpověď biblická	205
4.4.2. Odpověď teologická	207

Díl IV.: Boží láska člověkem

1. Slovo života	213
1.0.1. Oslovení Slovem	216
1.0.2. Mluví radostné zvěsti	216
1.0.3. "Pole je tento svět" (Mt 13,24)	216
1.0.4. "Napřimte se a zvedněte hlavy!" (Lk 21,28)	218
1.0.5. Naše evangelium	219
1.1. EVANGELIUM PRO DNEŠEK	221
1.1.1. Pravda - opravdovost - niternost	221
1.1.2. Svoboda	223
1.1.2.1. Svoboda od hříchu	224
1.1.2.2. Svoboda od strachu	224
1.1.2.3. Svoboda od smrti	225
1.1.2.4. Nepravá svoboda	225
1.1.2.5. Svoboda - k čemu?	226
1.1.3. Spravedlnost	226
1.1.4. Změna smýšlení	228
1.1.5. Následování Krista	230

1.1.6. Nový člověk v Kristu	232
1.1.6.1. Ježíš učí i nové modlitbě	233
1.1.7. Nové společenství	234
1.2. DUCH JEŽÍŠOVY RADOSTNÉ ZVĚSTI	236
1.2.1. Horská řeč	236
1.2.2. V srdci Ježíšova poselství	237
1.2.2.1. "Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je království nebeské" (Mt 5,3)	238
1.2.2.2. "Blahoslavení lkající, neboť oni budou potěšeni" (Mt 5,4)	241
1.2.2.3. "Blahoslavení tiší, neboť oni dostanou zemi za dědictví" (Mt 5,5)	242
1.2.2.4. "Blahoslavení, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni" (Mt 5,6)	243
1.2.2.5. "Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství" (Mt 5,7)	244
1.2.2.6. "Blahoslavení, kdo mají čisté srdce, neboť oni uvidí Boha" (Mt 5,8)	244
1.2.2.7. "Blahoslavení, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni Božími syny" (Mt 5,9)	246
1.2.2.8. "Blahoslavení ti, kdo jsou pronásledováni pro spra- vedlnost, neboť jejich je království nebeské" (Mt 5,10)	248

2. JEŽÍŠOVY ČINY **251**

2.1. JEŽÍŠOVY ČINY A ZNAMENÍ	251
2.1.1. Biblický stav	252
2.1.2. Výklad exegetů	253
2.1.3. Biblický pojem "zázraku"	253
2.1.4. Ježíšovy činy	254
2.1.5. Ježíš svými znameními vede k víře	255
2.1.6. Ježíš svými činy zjevuje Boží lásku	255
2.2. VYKOUPENÍ A SPÁSA	258
2.2.1. Biblický pojem vykoupení a spásy	260

2.2.1.1. Vykoupení - spása v SZ	260
2.2.1.1.a) Záchrana	260
2.2.1.1.b) Vysvobození	261
2.2.1.1.c) Vykoupení	262
2.2.1.1.d) Smíření	262
2.2.1.1.e) Spása	263
2.2.1.2. Vykoupení a spása podle NZ	264
2.2.1.2.a) "Bůh poslal svého Syna (...) aby vykoupil mocí Ducha" (Gal 4,4; Žid 9,14)	265
2.2.1.2.b) "Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království" (Mk 1,15)	266
2.2.1.2.c) "Smíření přinesla jeho oběť na kříži" (Kol 1,20)	270
2.2.1.2.d) "Moc jeho vzkříšení" (Flp 3,10)	272
2.2.2. Vykoupení a spása ve víře církve	273
2.2.2.1. Vykoupení ve vyznáních prvotní církve a u Otců ..	274
2.2.2.2. Teologie vykoupení u sv. Anselma	276
2.2.2.3. Učení Reformace o vykoupení a Tridentinum	278
2.2.2.4. Nejnovější výroky Magisteria o vykoupení	279
2.2.2.4.a) II. vatikánský sněm	279
2.2.2.4.b) Z dokumentů Jana Pavla II.	281
2.2.3. Teologický výklad	284
2.2.3.1. Blížkost Božího milosrdenství a touha lidstva	286
2.2.3.2. Vykoupení - spása jako setkání a sdílení	287
2.2.3.3. Vykoupení - spása jako smíření	288
2.2.3.4. Vykoupení a spása ve světle zmrtvýchvstání	292
2.2.3.5. Vykoupení a spása jako nové společenství s Bohem a v Bohu	293
2.2.4. Souhrn	294
2.2.4.1. Přehled sémantický (výrazů)	294
2.2.4.2. K D O je původce vykoupení?	294
2.2.4.3. C O je vykoupení a spása?	295
2.2.4.4. N A K O H O se vztahuje Kristovo dílo?	296
2.2.4.5. J A K vykoupil Kristus všechno?	296
2.2.4.6. P R O Č vykoupení?	297
2.2.4.7. K Č E M U vykoupení?	297

3. Ježíšova osoba -

Boží láska se stala člověkem

299

3.0.1. Úvod	299
3.1. OSOBA JEŽÍŠOVA PODLE NZ	302
3.1.1. Ježíš sám o sobě	302
3.1.2. Osoba Ježíše Krista v novozákonním podání	303
3.1.2.1. Okruh starozákonních představ	305
3.1.2.1.a) Mesiáš - Christos - Kristus	305
3.1.2.1.b) Boží syn - Syn	308
3.1.2.1.c) SYN ČLOVĚKA	316
3.1.2.1.d) Král	319
3.1.2.1.e) Syn Davidův	320
3.1.2.1.f) Prorok	321
3.1.2.1.g) Učitel	322
3.1.2.1.h) LOGOS. Služebník Jahvův. Trpící Spravedlivý.	322
3.1.2.2. Základní představy NZ o Ježíši Kristu	324
3.1.2.2.a) Spasitel(SÓTÉR)	324
3.1.2.2.b) Pán (KÝRIOS)	326
3.1.2.2.c) Soudce a zákonodárce	328
3.1.2.3. Rozvinutá christologie	329
3.1.2.3.a) Kristus - Hlava	330
3.1.2.3.b) Kristus velekněz a prostředník	331
3.1.2.3.c) Beránek	332
3.1.2.3.d) Nový Adam	333
3.1.2.3.e) Vzkříšený a oslavený Kristus	334
3.1.2.3.f) Kristovo narození a dětství	339
3.2. CHRISTOLOGIE OTCŮ A KONCILŮ	341
3.2.1. Christologie ve 2. a 3. století	341
3.2.1.1. Nový výklad Písma	341
3.2.1.2. Výzva helénistické kultury	342
3.2.1.3. Boj proti herezím	342
3.2.1.4. Kristus jako obraz a Logos	343
3.2.2. Koncily o Kristu	344
3.2.2.1. Koncil v NIKÁJI I. r. 325 - nikájský	344